

"While a people preserves its language, it preserves the marks of its liberty."

(Jose P. Rizal, *El Filibusterismo*)

SENTENCE PATTERNS OF THE TEN MAJOR PHILIPPINE LANGUAGES *

ERNESTO CONSTANTINO

I. INTRODUCTION

1. Aims. This paper has two principal aims: (a) to present a concise descriptive analysis of the sentence patterns of the ten major Philippine languages, and (b) to provide a comparative list of sentences in the ten languages which illustrate these patterns.

This paper is divided into three parts: (a) Part I, which is the introduction; (b) Part II, which presents the analysis of the sentence patterns; and (c) Part III, which contains the list of sentences in the ten languages which illustrate the sentence patterns.

2. Languages. The ten major Philippine languages are: Tagalog (TAG), Sebuano (SEB), Ilukano (ILK), Hiligaynon (HIL), Waray (WAR), Bikol (BKL), Pangasinan (PNG), Kapampangan (KAP), Ibanag (IBG), and Tausug (TAU). The informants for these languages come from the following places: Manila, Quezon City and Mandaluyong, Rizal for TAG; Dumaguete City for SEB; Barrio Mayantoc, Camiling, Tarlak for ILK; Iloilo City for HIL; Tacloban City for WAR; Naga City for BKL; Linggayen, Pangasinan for PNG, San Fernando for KAP; Ilagan, Isabela for IBG; and Jolo, Sulu for TAU.

3. Consonants and Vowels. The following consonant phonemes occur in the ten languages; /p t k q (glottal stop) m n N (velar nasal) s h l r w y/. In addition to these consonants, IBG has /f v/ and TAU has /j/ (voiced alveopalatal affricate).

The vowel phonemes /i a u/ occur in all the ten languages. In addition to these vowels, TAG, BKL, IBG, and KAP have /e o/, and ILK and PNG have /ɨ/ (mid central in ILK, and high back unrounded in PNG).

4. Stress and length. At least one phoneme of stress and one phoneme of length occur in each of the ten languages. The stress phoneme will be

* The paper was read during the Asia Week seminar on *Life and Culture in Asia*, December 5, 1963.

represented by // placed over the syllable peak or vowel; the phoneme of length will be represented by /:/ placed immediately after the syllable peak. Stress is always accompanied by length and high pitch, but length may occur independently of stress. The length which accompanies stress will not be represented in the phonemic transcription of the sentences.

5. IPs. Three pitch levels (PLs), low /1/, mid /2/, high /3/, and three terminal contours (TCs), rising /↑/, fading /↓/, sustained /→/, occur in each of the ten languages. Two or more PLs and one TC form an intonation pattern (IP). The following phonetically similar IPs occur in each of the ten languages: / (2)32 ↓/, / (2)32 ↑ /, / (2)32 → /, and (2)33 ↓. These three IPs will be represented in the sentence transcription by the following familiar symbols: period (.) for (2) 32 ↓, question mark (?) for (2) 32 ↑, comma (,) for (2) 32 →, and exclamation mark (!) for (2) 33 ↓. Other IPs will be represented by their constituent elements, i.e. by their PLs and TCs.

6. The Sentences. The sentences in the ten languages are transcribed in phonemic symbols with the IP mark at the end. In Part III of this paper, the structurally (and semantically) equivalent sentences in the ten languages are placed one after the other in this order: TAG, BKL, WAR, SEB, HIL, TAU, ILK, IBG, PNG, KAP. The English translation of the equivalent sentences occurs immediately after the TAG sentence. The Equivalent sentences are then grouped according to the sentence patterns they illustrate, following the order in which the patterns are analyzed in Part II of this paper. The group of equivalent sentences are then numbered consecutively; one number is given to each group of equivalent sentences. In the descriptive analysis of the patterns, the illustrative sentences will be referred to by their numbers.

II. ANALYSIS

7. Sentence Classification. Based on their structure, the sentences in the ten major Philippine languages are classified into (a) simple, (b) complex, and (c) compound. Simple sentences contain a simple clause (i.e. one predicative construction) or a nonclause (i.e. no predicative construction). Complex sentences contain two simple sentences.

8. Simple Sentences. [(1)–(94)]. Based on their structural or transformational relation to each other, simple sentences are classified into (a) situational, (b) equational, and (c) identifying. The situational sentences may be taken as the basic (or “kernel”) sentences from which can be derived the equational sentences, from which can be derived the identifying sentences.

9. Situational Sentences. [(1)–(56)]. Based on their ICs, situational sentences are classified into predicative and non-predicative. Predicative sentences have a subject and a predicate as immediate constituents (ICs) [(1)–(74)]. Non-predicative sentences do not have a subject and a predicate as ICs [(75)–(94)] i.e. predicative sentences are clauses, non-predicative sentences are not clauses.

In predicative sentences, the subject constituent normally occurs after the predicate constituent. The reversed order is marked either by a particle (/ay/ in TAG) or a sustained TC /→/, or both [(1)]. In KAP if the subject is a noun, a third person pronoun in cross reference to the subject noun occurs immediately after the head or center of the predicate in any order, except in equational sentence.

10. Predicative Sentences [(1)–(74)]. Based on the head of the predicate, predicative sentences are classified into verbal and nonverbal. Verbal sentences have an unmarked verb (i.e. a verb which is not preceded by an article or a demonstrative) as head of the predicate. Nonverbal sentences do not have a verb as head of the predicate. The subject of both verbal and nonverbal sentences is a marked noun (i.e. a noun which is preceded by an article or a demonstrative).

Verbal sentences are divided into active and passive, while nonverbal sentences are divided into nominal, adjectival and other sentence types.

11. Active Sentences [(1)–(20)]. These are sentences in which the predicate verb is an unmarked verb and the subject is a marked noun which is the doer of the action expressed by the verb. An active verb is one in which an active affix occurs. Each of the ten languages has several active affixes.

The active verbs may occur with or without a complement [(1)]. A group of active verbs may occur with a goal complement (preceded by /naN/ in TAG [(2)]. Another group may occur with an agentive complement (preceded by /sa/ or /dahil sa/ in TAG) [(7)]. Still another group of active verbs may occur with a reciprocal actor complement (preceded by /sa/ in TAG) [(8)]. Any active verb may occur with a benefactive complement (preceded by /para sa/ in TAG) [(3)] and a locative complement (preceded by /sa/ in TAG) [(4)] with or without any of the other complements. With some active verbs, the occurrence of a locative complement is obligatory. [(6)]. These verb groups are not mutually exclusive, i.e., some verbs may belong to two or more groups.

Some active verbs require a plural subject [(9)].

12. Passive Sentences [(21)–(34)]. These sentences have an unmarked passive verb as head of the predicate and a marked noun as subject. The

subject noun is not the doer of the action expressed by the verb, but the one affected by the action. A passive verb is one in which a passive affix occurs. There are several passive affixes in each of the ten languages.

Any of the complements that occur in active sentences plus an actor-complement (preceded by /naN/ in TAG, [(21)]) may occur in passive sentences. But one of these complements except the actor complement, may become the subject of the passive sentence, in which case it drops the complement marker and takes the subject marker (an article or a demonstrative).

Passive verbs co-occur with certain (active) complements as subjects depending on the affixes that occur in them. One group of passive verbs co-occurs with a goal subject [(21)]. A second group co-occurs with a benefactive subject [(35)]. A third group co-occurs with an instrumental subject [(28)]. A fourth group co-occurs with a locative subject [(26)]. A fifth group co-occurs with an agentive subject [(29)]. Finally, a sixth group of passive verbs co-occurs with a reciprocal actor subject [(30)].

13. Nonverbal Sentences [(35)–(56)]. The two principal nonverbal sentences are the nominal and the adjectival. Nominal sentences have an unmarked noun as head of the predicate and a marked noun as subject [(35)–(38)]. Adjectival sentences have an unmarked adjective as head of the predicate and a marked noun as subject [(39)–(44)].

Other nonverbal sentences are (a) prepositional, in which the predicate is a prepositional phrase [(45)–(47)]; (b) locational, in which the predicate is any one of two morphemes, one denoting existence, the other non-existence, with a following place noun as subject [(35)–(38)]. Adjectival sentences have an unmarked adjective as head of the predicate and a marked noun as subject [(39)–(44)].

Other nonverbal sentences are (a) prepositional, in which the predicate is a prepositional phrase [(45)–(47)]; (b) locational, in which the predicate is any one of two morphemes, one denoting existence, the other non-existence, with a following place noun or adverbial pronoun [(48)–(53)]; (c) possessive, in which the predicate head is a possessive pronoun [(54)]; (d) adverbial, in which the predicate is an adverb or an adverbial pronoun [(55)–(56)]; and (e) quantitative in which the predicate head is a numeral or quantity expression (no example in the sentence list).

14. Equational Sentences [(57)–(66)]. These sentences may be divided from predicate situational sentences by placing an article before the predicate of these sentences and putting it (the marked predicate) before the subject constituent. The preposed predicate becomes the subject of the new (equational) sentences, and the postposed subject becomes the pre-

dicate. Thus, the subject and the predicate of equational sentences are each preceded by markers. Equational sentences are also simple predicative sentences.

15. Identifying Sentences [(67)–(74) 6]. These sentences are formed by simply dropping the article or demonstrative preceding the predicate of equational sentences. The de-articles predicate remains the predicate of the resulting identifying sentences. Identifying sentences are also simple predicate sentences.

16. Nonpredicative Sentences [(75)–(94)]. These are sentences which do not have a subject and a predicate as ICs, i.e. they are not clauses. They are classified into the following: (a) elemental, which consists of a verb belonging to a closed class of verbs denoting elemental or natural events, usually with a modifier [(75)–(80)]; (b) descriptive, which consists of an adjective belonging to a closed class of adjectives denoting natural phenomena, with a modifier [(81)–(82)]; (d) existential, which consists of a morpheme or word denoting the existence or non-existence of the noun following it, usually with a locative phrase [(87)–(92)]; and (e) exclamatory, which occurs with an exclamatory IP, i.e. / (2)32 ↓ / or simply (!) [(93)–(94)].

17. Complex Sentences [(99)–(112)]. These are sentences in which one or more included sentence constructions occur. The included sentence may be the subject of the whole complex sentence [(111)], or it may be the goal of the verb of the complex sentence [(112)]. The included sentence may also be the modifier of the other sentence construction in the complex sentence [(100)].

Complex sentences in which the included sentence is the modifier of the other sentence are attributive constructions; the two ICs are the two sentences, one of which modifies the other. Complex sentences in which the included sentence is the subject of goal of the verb of the complex sentence are predicative constructions.

18. Compound Sentences [(95)–(98) Y]. These have as ICs two sentence constructions joined together by a coordinator, with the sustained TC /→/ usually occurring immediately after the first constituent. Compound sentences are coordinate constructions whose ICs are sentence constructions.

19. Summary. Summarizing briefly, the sentences in the ten major Philippine languages are classified into simple, complex, and compound. The simple sentences are divided into situational, equational and identifying. The situational sentences are divided into predicative and non-predicative. The predicative sentences are divided into verbal and non-

verbal. The verbal sentences are divided into active and passive. The non-verbal sentences are divided into nominal, adjectival, prepositional, locational, possessive, adverbial, and quantitative. Finally, the nonpredicative sentences are divided into elemental, descriptive, temporal, existential, and exclamatory.

PART III. SENTENCES

A. SIMPLE SENTENCES

(a) Active Sentences

[(1)-(20)]

TAGALOG (TAG.)	BIKOL (BKL.)	WARAY (WAR.)	SEBUANO (SEB.)	HILIGAYNON (HIL.)	TAUSUG (TAU.)	ILUKAŃO (ILK.)	IBANAG (IBG.)	PANGASINAN (PNG.)	KAPAMPANGAN (KAP.)
1. tumakbó qaN qáso qaN qásoy tumakbó. (The dog ran.) (Idem.)	nagdalágan qan dayúq. qan dayúq, nagdalágan.	dinmalágan qan qidúq. qan qidúq, dinmalágan.	nidalágan qaN qirúg. qaN qirúq, nidalágan.	nagdalágan qaN qidúq. qaN qidúq, nagdalágan.	dimágan qin qirúq. qin qirúq, dimágan.	nagtaráy dyay qásu. dyay qásu kít nagtaráy.	nakkarúq qik kítu. qik kítu, qe nakkarúq.	bimmatik su qasú. say qasú, bimmatik.	mémulayí ya yiN qásu. qiN qásu, mémulayí ya.
2. kumáqin naN maNgá qaN bátaq. (The child ate a mar go.)	nagkakáa nin maNgá qan qákiq.	kinmáqun hin máNga qan bátaq.	nikáqug máNga qaN bátaq.	nagkáqun saN páhuq qaN bátaq.	kimaqún mampallám qin batáq.	naNán ti máNga dyay qubíN.	kiminán tu máNga qi qab- biN.	qaNáy maNgá su qugáw. qanáy maNgá su qugáw.	méNan yaN maNga qiN qanáq.
3. bumilí naN bulaklák qaN bináta pára sa dalága. (The bachelor bought some flowers for the lady.)	nagbakál nin búrak qan sultíru pára sa darága.	pinmalít hin bukád qan ulitáwu pára han darága.	nipalít qug búlak qaN qulitáwu pára sa dalága.	nagbakál saN búlak qaN sultíru pára sa babáyi.	namí sumpín qin subúl pára ha buján.	gimmátaN ti sábuN dyay barú pára kadaydyáy bala- saN.	giminátan tu láppaw qib bagitóley pára tam magi- Naney.	qaNaliw na rúsas su balun- lakí párad marikít.	sinalí yaN sampága qiN baintáu pára kiN dalága.
4. nagbigay naN bigás sa pulúbi qaN qasindéro. (The landowner gave some rice to the beggar.)	nagtaqú nin bagás sa qa- labádu qan qasindíru.	hinmátag hin bugás ha ma- kililímus qan qasindíru.	nihátag qug bugás sa púbri qaN qasindíru.	naghátag saN bugás qaN qasindíru sa púbri.	naNíhil bugás qin taglu- páq ha miskín.	naNtéd ti bagás dyay qasindíru kadaydyáy na pubrí.	naNiyáwaq tu baggáq tam mallimús qi hasyendéro.	qaNitir na bilás qid payábul su qasindíru.	minyé yaN qabyás kiN pu- lúbi qiN qasindéru.
5. pumútol naN káhoy qaN tágo. (The man cut wood.)	nagputúl nin káhuy qan táwu.	qinmutúd hin káhuy qan táwu.	niputúl qug káhuy qaN táwu.	nagbísqak saN káhuy qaN táwu.	qimutúd kahúy qin taú. taú.	gimmúpuN ti káyu dyay táqu.	naggappóq tu káyu qit tóley.	nanputér na kyíw su tuqú. taú.	me:mútot yaN dútuN qiN táwu.
6. pumuntá qaN kambín sa búkid. (The goat went to the field.)	nagdumán qan kandiN sa qumá.	kinmádtu qan kandiN ha búkid.	niqadtú qaN kandiN sa qumá.	nagkádtu qaN kandiN sa qumá.	myattú qin kambín ha qumá.	napán dyay kaldín qidyáy ta:ltálan.	minéy qik kanzín tav vukíg. qalug.	limmá may kandiN qid qalug.	mintá ya yiN kambín kiN taldáwa.
7. namatáy qaN hári sa tíbi. (The king died of tuberculosis.)	nagadán qan hádiq sa tíbi. tíbi.	namatáy qan hádiq hin tíbi.	namatáy qaN háriq sa tíbi. tíbi.	napatáy qaN háriq saN tíbi.	myátay sakít linís qin sultán.	natáy dyay qári ti sárut. sárut.	natéy qip patúl tat tíbi. tíbi.	qinatáy su qári qid tíbi. tíbi.	me:té ya yiN qári keN tíbi. tíbi.
8. nakipagqúsap qaN kunsihál sa qalkálde. (The councilor talked to the mayor.)	nakipagqúlay qan kunsihál sa qalkálde.	nakigswírti qan kunsihál ha qalkálde.	nakipagsúlti qaN kunsihál sa mayúr.	naghámbar qaN kunsihál sa alkálde.	namissará qin kunsihál ha mayúr.	nakisaríta dyay kunsihál kadaydyáy mayúr.	nakibbída qik konsehál ta qalkálde.	qakituNtún su kunsihál qid míyur.	mékisábi ya yiN konsehál kiN qalkálde.
9. nagqúsap qaN kunsihál qat qaN qalkálde. (The councilor and the mayor talked to each other.)	nagqúlay qan kunsihál saká qan qalkálde.	nagswírti qan kunsihál Nan han qalkálde.	nagsúlti qaN kunsihál qat qaN mayúr.	naghambalánay qaN kunsihál hál kag qaN qalkálde.	nagbissará qin kunsihál qibán mayúr.	nagsaríta dyay kunsihál kin dyay mayúr.	nabbída qik konsehál qanná qi qalkálde.	nantuNtún su kunsihál tan say míyur.	mi:sábi la riN konsehál qampó iN qalkálde.
10. gumandá qaN báhay naN pulís. (The house of the policeman became beautiful.)	naggayún qan harún kan pulís.	hinmúsay qan baláy han pulís.	naníndut qaN báy sa pulís.	nagtahúm qaN baláy saN pulís.	limiNkát qin báy sin pulís. pulís.	pimmintás dyay baláy ti pulís.	nammakastá qib balé nap pulís.	dimmakip may qabún na pulís.	mesantín ya yiN balé na pulís.

TAGALOG	BIKOL	WARAY	SEBUANO	HILIGAYNON	TAUSUG	ILUKANO	IBANAG	PANGASINAN	KAPAMPANGAN
11. nagín bató qaN prín-sipéN matápaN. (The brave prince turned into stone.)	nagin gapú qan prín-sipíN maqísug.	nahímuq Na batú qan prín-sipí Na maqísug.	nahímuN batú qaN prín-sipíN maqísug.	nahímuq Na batú qaN prín-sipí Na maqísug.	nahinán batú qin qanák sulután maqísug.	nagbalín Na batú dyay prín-sipí Na naturíd.	nabbalí tu batú qip prín-sipé Na mapórey.	nanmáliw ya batú su prín-sipíN masib'g.	mégiN batú ya yiN prín-sipíN matápaN.
12. minálas qaN sabuNéro, qaN sabuNéroy minálas. (The cockfighting addict became unlucky.)	dinimálas qan paraboláN. qan paraboláN, dinimálas.	gindimalás qan paraboláN. qan paraboláN, gindimalás.	gidimalás qaN palabúlaN. qaN palabúlaN, gidimalás.	gindimálas qaN manugbuláN. qaN manugbuláN, gindimálas.	kyábisahán qin bulaqúg. qin bulaqúg, kyábisahán.	nagdimalás dyay mannakibúlaN. dyay mannakibúlaN kít nagdimalás.	nabwísiq qim minaggalyéra. qim minaggalyéra, qe nabwísiq.	qamálas su bulaNíru. qamálas su bulaNíru.	médimálas ya yiN sabuNéro. qin sabuNéro, médimálas ya.
13. qinantók qaN gwárdya. (The guard became sleepy.)	tinuNkáq qan bantáy.	ginpiráw qan gwárdya.	gitulúg qaN gwárdya.	gintuyúq qaN gwárdya.	kyarú qin magjajagá.	nagduNsá dyay gwardyá.	nattummóq qig gwárdya.	timmimig su gwárdya.	mitundúya yiN banté.
14. nagabihán qaN maNá bátaq. (The children were overtaken by night.)	nabaNghián qan maNá qákiq.	nagabqihan qan maNá bátaq.	nagabqihán qaN maNá bátaq.	gingabqihán qaN bátaq.	kya:rúman qin maNa batáq.	narabyán dagidyáy qub-bíN.	nagabyán qi qabbíN qirá.	qalábiqan qiráy qugúgaw.	ke:béNyan la riN qának.
15. naqulanán qaN maNá damít. (The clothes got wet in the rain.)	naquranán qan maNá báduq.	naquranán qan maNá báduq.	naqulanán qaN maNá sininaq.	naqulanán qaN maNá báyuq.	kyáulanán qin maNá bajúq.	natudwán dagidyáy lúput.	no:nónan qis sinnún qirá.	naquranán qiráy kawis.	miyuránan la riN málan.
16. nagpaqiyák sya naN, bátaq. (He caused a child to cry.)	nagpahibíq sya nin qákiq.	nagpatuqúk hiyá nin bá-taw.	nagpahílak sya qug bátaq.	nagpahibíq sya saN bátaq.	nagpataNis sya batáq.	nagpaqíbit ti qubíN.	nappatáNi yayyá tu qab-bíN.	nanpaqakís na qugáw.	pépakýak yaN qanak.
17. nagpakáqin naN karné sa qáso qaN dalaga. (The lady fed meat to the dog.)	nagpakakán nin kárni sa dayuq qan darága.	nagpakáqun hin kárni ha qidúq qan darága.	nagpakáqun qug kárni sa qirúq qaN dalága.	nagpakáqun saN kárni sa qidúq qaN dalága.	nagpakaqún qin bujÁN sapiq ha qirúq.	nagpakán ti karní qidyáy qásu dyay balásaN.	nappakán tu kárne tak kítu qim magiNáney.	nampakáy karní qid qasú may marikit.	pépakán yaN karní qin dalága kiN qásu.
18. nagpabúnot naN Nipin qaN dalága. (The lady had her tooth pulled out.)	nagpagábut nin Nípun qan daraga.	nagpagábut hin Nípun qan darága.	nagpaqibút qug Nípun qaN dalága.	nagpagábut saN Nípun qaN dalága.	nagpalarút qipún qin bujÁN.	nagpagábut ti Nípin dyay balsaN.	nappabattúl tu Nípan qim magiNáney.	nampabagút na Nípin su marikit.	pépagagút yaN qipán qin dalága.
19. nagpagandá qaN prín-sésa. (The princess made herself beautiful.)	nagpagayún qan prinsésa.	nagpakúsay qan prinsísa.	nagpagwápa qaN prinsísa.	nagpagwápa qaN prinsísa.	nagpaliNkát qin dayÁN dayÁN.	nagpapintás dyay prinsísa.	nappakastá qip prinsésa.	nampagaNgána may prinsísa.	migpakalagú ya qin prinsísa.
20. nagpágandáhan naN baró qaN dalawán dalága. (The two ladies competed in the beauty of their dresses.)	nagpagayúnan nin báduq qan duwán darága.	nagpahusáyay hin báduq qan duhá Na darága.	nagpatsadaháy qug sini-naq qaN duhá kadalága.	nagpatahumtahúmay saN báyuq qaN dwa kababáyi.	nagpaliNkatán bajú qin dwá bujÁN.	nagin napintásan ti bádu dagti dwá Na bábbalásaN.	nappakastá tu barwási qid dwá Na magiNáney.	nampalyágay kawis may dwáran marikit.	migpasantiN laN baru riN qadwán dalága.

A. SIMPLE SENTENCES
(b) Passive Sentences
[(21)-(34)]

TAGALOG	BIKOL	WARAY	SEBUANO	HILIGAYNON	TAUSUG	ILUKANO	IBANAG	PANGASINAN	KAPAMPANGAN
21. kináqin naN bátaq qaN maNgá. qaN maNgáy kináqin naN bátaq. (The mango was eaten by the child.) (Idem.)	kinakán kan qákiq qan máNga. qan máNga, kinakán kan qákiq. (Idem.)	ginkáqun han bátaq qan máNga. qan máNga, ginkáqun han bátaq. (Idem.)	gikáqun sa bátaq qaN máNga. qaN máNga, gikáqun sa bátaq. (Idem.)	kináqun saN bátaq qaN páhuq. qaN páhuq, kináqun saN bátaq. (Idem.)	kyáqun sin batáq qin mam-pallám. qin mampallám, kyáqun sin batáq. (Idem.)	kinnán dyay qubiN dyay maNga. dyay maNga, kinnán dyay qubiN. (Idem.)	kinán na qabbín qim máNga. qim máNga, qe kinán na qabbín. (Idem.)	kináy qugáw su maNgá. say maNgá, kináy qugáw. (Idem.)	pe:Ná ne niN qanák qiN maNgá. qiN maNgá, pe:Ná ne niN qanák. (Idem.)
22. binilí naN bináta qaN bulaklák pára sa dalága. (The flower was bought by the bachelor for the lady.)	pigbakál kan sultéro qan búrak pára sa darága. (Idem.)	pinalit han quilítawu qan bukád pára han darága. (Idem.)	gipalit sa quilítawu qaN bulák pára sa dalága. (Idem.)	gimbakál saN sultíru qaN bulák pára sa dalága. (Idem.)	biní sin subúl qin sumpín pára ha buján. (Idem.)	ginátaN dyay barú dyay sábuN pára kadaydyáy balásaN. (Idem.)	ginátan nab bagitóley qil láppaw pára tam magi-Náney. (Idem.)	sinalíw na balunlakí su rúsas párad marikít. (Idem.)	se:lí ne niN báintáu qiN sampága pára kiN dalága. (Idem.)
23. qibinigáy naN qasin-déro qaN bigás sa pulúbi. (The big landowner gave some rice to the beggar.)	pigtaqú kan qasindéro qan bagás sa qalabádo. (Idem.)	hinátag han qasindíru qan bugás ha makililímus. (Idem.)	gihátag han qasindíru qaN bugás sa púbri. (Idem.)	hinátag saN qasindíru qaN bugás sa púbri. (Idem.)	pyágdihíl sin taglupáq qin bugás ha miskín. (Idem.)	qintíd dyay qasindíru dyay bagás kadaydyay napubrí. (Idem.)	niyáwaq na hasyendéro qib baggáq tap póbre. (Idem.)	qintír na qasindíru su bilás qid payábul. (Idem.)	binyé ne ning qasindéru king pulúbi qiN qabyás. (Idem.)
24. pinútul naN tágo qaN káhuy sa pamamagitan naN qiták. (The wood was cut by the man by means of a bolo.)	pigputúl kan táwu qan káhuy nin súndaN. (Idem.)	qinutúd han táwu qan káhuy hin súndaN. (Idem.)	qinputúl sa táwu qaN káhuy qug súndaN. (Idem.)	tinapás saN táwu qaN káhuy paqági sa bináNun. (Idem.)	yutúd sin tágu qin káhuy qibán quták. (Idem.)	ginúpuN dyay tágu dyay káyu kadaydyáy bunáN. (Idem.)	ginappóq nat tóley qik káyu tap palatáw. (Idem.)	pinutír na tuqú su kyáw na baráN. (Idem.)	pinútut ne niN táu qiN dútuN kiN paláN. (Idem.)
25. qibinilí naN bináta qaN dalága naN bulaklák (The bachelor bought flowers for the lady.)	qibinakál kan sultéro qan darága nin búrak. (Idem.)	pinalít han quilítawu qan darága hin bukád. (Idem.)	gipalitán sa quilítawu qaN dalága qug bulák. (Idem.)	binaklán saN sultíru qaN dalága saN bulák. (Idem.)	binihan sin subúl qin buján sumpín. (Idem.)	qiNgatáNan dyay barú dyay balásaN ti sábuN. (Idem.)	qiginátan nab bagitóley qim magiNáney tu láppaw. (Idem.)	qinsaliwáy balunlakí may marikit na rúsas. (Idem.)	se:í neN sampága niN báintáu qiN dalága. (Idem.)
26. binigyán naN qasindéro qaN pulúbi naN bigás. (The beggar was given some rice by the big landowner.)	tinaqwán kan qasindéro qan alabádo nin bagás. (Idem.)	hinatágan han qasindíru qan makililímus hin bugás. (Idem.)	gipalitán sa quilítawu qaN dalága qug bulák. (Idem.)	hinatágan saN qasindíru qaN púbri saN bugás. (Idem.)	dihilán sin taglupáq qin miskín bugás. (Idem.)	qinikkán dyay qasindíru dyay napubrí ti bagás. (Idem.)	niddán nah hasyendéro qip póbre tu baggáq. (Idem.)	qintídáy qasindíru su payábul na bilás. (Idem.)	dinyá neN qabyás niN qasindéru qiN pulúbi. (Idem.)
27. qibinigáy naN qasindéro qaN bigás sa pulúbi. (The rice was given by the big landowner to the beggar.)	qitinaqú kan qasindéro qan bagás sa qalabádo. (Idem.)	ginhátag han qasindíru qan bugás ha makililímus. (Idem.)	gihátag sa qasindíru qan bugás sa púbri. (Idem.)	ginhátag saN qasindíru qaN bugás sa púbri. (Idem.)	pyágdihíl sin taglupáq ha miskín bugás. (Idem.)	qintíd dyay qasindíru dyay bagás kadaydyáy napubrí. (Idem.)	niyáwaq nah hasyendéro qib baggáq tap póbre. (Idem.)	qintír na qasindíru may bilás qid payábul. (Idem.)	binyé ne niN qasindéru qiN qabyás kiN pulúbi. (Idem.)
28. qipinamútul naN tágo qaN qiták naN káhuy. (The bolo was used by the man in cutting wood.)	qipinamutúl kan táwu qan súndaN nin káhuy. (Idem.)	ginpaNutúd han táwu qan súndaN hin káhuy. (Idem.)	gipamutúl sa táwu qan súndaN qug káhuy. (Idem.)	gingpangtapás saN táwu qaN binaNun sa káhuy. (Idem.)	pyáNutúd kahúy sin tágu qin quták. (Idem.)	pinaNgúpuN dyay tágu dyay bunáN ti káyu. (Idem.)	pinagappóq nat tóley qip palatáw tu káyu. (Idem.)	qimpamputír na tuqú su baráN qid kyáw. (Idem.)	pe:mútut neN dútuN niN táu qiN paláN. (Idem.)

TAGALOG	BIKOL	WARAY	SEBUANO	HILIGAYNON	TAUSUG	ILUKANO	IBANAG	PANGASINAN	KAPAMPANGAN
29. qikinamatáy naN hári qaN tibi. (The king died of tuberculosis.)	qikinagadán nin hádiq qan tibi.	kinamatyán han hádiq qan tibi.	gikamatyan sa háriq qaN tibi.	kinamatyán saN háriq qaN tibi.	kyámatáy sin sultán qin sakít linis.	qimpatáy dyay qári ti sárut.	qipinatéy nap patúl qit tibi.	qimpatéy na qári su tibi.	kématé ne niN qári qiN tibi.
30. kinaqúsap naN kungsi-hál qaN qalkálde. (The councilor talked to the mayor.)	kinaqúlay kan kunsihál qan qalkálde.	ginkaswirti han kunsihál qan qalkáldi.	gisultíhan sa kunsihál qaN mayúr.	hinambalán saN kunsihal qaN qalkáldi.	bissarahán sin kunsihál qin mayúr.	kinasaríta dyay kunsihál dyay mayúr.	kinibbída nak konsehál qi qalkálde.	pakitúNtuNán na kungsi-hál su míyur.	pékisabyá ne niN konsehál qiN qalkáldi.
31. pinaqiyák nya qaN bátaq. (He caused the child to cry.)	pinahibíq nya qan qákiq.	ginpatuqúk níya qan bátaq.	gipahílak níya qaN bátaq.	ginpahibíq níya qaN bátaq.	pyátaNís nya qin bátaq.	pinagíbit na dyay qubiN.	pinatáNi na qi qabbíN.	pinaqakís tu may qugáw.	pépakýak ne qiN qanak.
32. pinakáqin naN dalága qaN qáso naN karné. (The lady fed meat to the dog.)	pinakakán kan darága qan dayúq nin kárne.	ginpakáqun han darága qan qidúq hin kárni.	gipakáqun sa dalága qaN qirúq qug kárni.	ginpakáqun saN dalága qaN qidúq saN kárni.	pyákaqún qin qirúq sa sapiq sin bujÁN.	pinakán dyay balásaN dyay qásu ti karní.	pinakán nam magiNáney qik kítu tu kárne.	pinakáy marikít may qasiy karní.	pépaká neN karní qiN qásu niN dalága.
33. pinagandá naN prinsésa qaN saríli nya. (The princess made her own self beautiful.)	pinagayún kan prinsésa qan sadíri nya.	ginpahúsay han prinsísa hiyá laNáhaw.	gipagwápa sa prinsísa qaN qíyaN kaqugalíNun.	ginpatahúm saN prinsísa qaN láwas nya.	pyáliNkát sin dayÁN dayÁN qin barán nya.	pinapintás dyay balásaN ti bagí na.	pinakastá nap prinsésa qib bagí na.	pinagaNgána na prinsísa su lamán tun díli.	pépalagú ne niN prinsésa qiN saríli na.
34. qipinakáqin naN dalága qaN karné sa qáso. (The lady fed the meat to the dog.)	qipinakakán kan darága qan kárni sa dayúq.	ginpakáqun han darága qan kárni ha qidúq.	gipakáqun sa dalága qaN kárni sa qirúq.	ginpakáqun saN dalága qaN kárni sa qidúq.	pyákaqún sin bujÁN qin sapiq ha qirúq.	qimpakán dyay balásaN dyay karní qití qásu.	nípakán nam magiNáney qik kárne tak kítu.	qimpakáy marikít su karníd qasú.	pépakáne niN dalága qiN karní kiN qásu.

A. SIMPLE SENTENCES
(c) Non-Verbal Sentences
[(35)-(56)]

35. qabugádo qaN kapatíd ko. qaN kapatíd koy qabugádo. (My brother/sister is a lawyer.) (Idem.)	qabugádu qan túgaN ku. qaN túgaN ku, qabugádu.	qabugádu qan búgtu ku. qan búgtu ku, qabugádu.	qabugádo qaN qigsúqun ku. qaN qigsúqun ku, qabugádo.	qabugádu qaN qítud ku. qaN qítud ku, qabugádu.	qabugáw qin táymaNhúd ku. qin táymaNhúd ku, qabugáw.	qabugádu dyay kabsát ku. dyay kabsát ku, kít qabugádu.	qabugádu qiw wagíq. qiw wagíq, qe qabugádu.	qabugádu su qagík. say qagík, qabugádu.	qabugádu ya yiN kapatád ku. qiN kapatád ku, qabugádu ya.
36. bálo qaN mistísa. (The <i>mestisa</i> is a widow.)	bálu qan mistísa.	bálu qan mistísa.	balú qaN mistísa.	bálu qaN mistísa.	balú qin mistísa.	bálu dyay mistísa.	bálu qim mestísa.	balú su mistísa.	byúda ya yiN mistísa.
37. hapón qaN hardinéro nilá. (Their gardener is a Japanese.)	hapún qan hardinéro nindá.	hapún qan hardiníru níra.	hapún qaN hardiníru nilá.	hapún qaN hardiníru nilá.	jipún qin maghinÁN nilá.	hapún dyay hardiníru da.	hapón qi hardinéro da.	hapún su hardiníru da.	qapún ya yiN qardinéru da.
38. mánunulát si hwána. (Juana is a writer.)	parasurat si hwána.	parasúrat hi hwána.	manugsúlat si hwána.	manunúlat si hwána.	manunulát hi hwána.	mannúrat ni. hwána.	gumattúraq si hwána.	managsúlat si hwána.	manyúlat ya yi hwána.

TAGALOG	BIKOL	WARAY	SEBUANO	HILIGAYNON	TAUSUG	ILUKANO	IBANAG	PANGASINAN	KAPAMPANGAN
39. magandá qaN gupít mo. qaN gupit mo, magandá. (Your haircut is beautiful.) (Idem.)	magayún qan bulúg mu. qan bulúg mu, magayún.	mahúsay qan qarút mu. qan qarút mu, mahúsay.	patsáda qaN guntíN mu. qaN guntíN mu, patsáda.	matahúm qaN guntíN mu. qaN guntíN mu, matahúm.	maliNkát qin kúlti mu. qin kúlti mu, maliNkát.	napintás ti púkis mu. ti púkis mu, kit napintás.	makastá qi qusíq mu. qi qusíq mu, qe makastá.	balibáli su kaqlím. say kaqlím, balibáli.	masantíN ya yiN gupít mu. qiN gupít mu, masantíN ya.
40. magandá qaN dalága. (The lady is beautiful.)	magayún qan darága.	mahúsay qan darága.	gwápa qaN dalága.	matahúm qaN dalága.	maliNkát qin bujÁN.	napintás dyay balásaN.	makastá qim magiNáney.	magaNgána su marikit.	malagú ya yiN dalága.
41. makísig qaN binátaq. (The bachelor is handsome.)	gwápu qan sultéro.	gwápu qan qulitáwu.	gwápu qaN qulitáwu.	gwápu qaN sultíru.	maliNkát qin subúl.	nataráki dyay barú.	makastá qib bagitóley.	gwápu su balunlakí.	masantíN ya yiN báintáu.
42. masalítá qaN magqasáwa. (The husband and wife are talkative.)	matarám qan magqagúm.	mayakán qan magqasáwa.	palasúlti qaN magqasawá.	palahambál qaN magqasawá.	mabissará qin magqasawá.	nasaqú dagidyáy qagasáwa.	masimúq qim magatáwa.	malabír su sanqasawá.	masalíta la riN miyasáwa.
43. mapagbiró qaN duktór. (The doctor is fond of joking.)	masubá qan duktór.	maqintrimis qan duktúr.	tiqawán qaN duktúr.	palaláhug qaN duktúr.	malaNúg qin duktúr.	managaNáw dyay duktúr.	minallafúg qid doktór.	magaláw su duktúr.	mapamíru ya yiN doktór.
44. ga:lísín qaN bátaq. (The child is susceptible to scabies.)	lugádun qan qákiq.	katlún qan bátaq.	ginukáq qaN bátaq.	katulúm qaN bátaq.	kyákagutgút qin batáq.	gagaddilín dyay qubíN.	ginuríg qi qabbíN.	giríyín su qugáw.	galisán ya yiN qanáq.
45. pára sa dalága qaN bulaklák. qaN bulaklák qay pára sa dalága. (The flower is for the lady.)	pára sa darága qan búrak. qan búrak, pára sa darága.	pára han darága qan bukád. qan bukád, pára han darága.	pára sa dalága qaN búlak. qaN búlak, pára sa dalága.	pára sa dalága qaN búlak. qaN búlak, pára sa dalága.	pára ha bujÁN qin sumpíN. qin sumpíN, pára ha bujÁN.	pára kadaydyáy balásaN. dyay sábuN. dyay sábuN kít pára kadaydyáy balásaN.	pára tam magiNáney qil láppaw. qil láppaw qe pára tam magiNáney.	párad marikit su rúsas. say rúsas, párad marikit.	pára kiN dalága ya yiN sampága. qiN sampága, pára ya kiN dalága.
46. tuNkól sa prisidénte qaN balítaq. (The news is about the president.)	dapít sa prisidénte qan barítaq.	tuNúd han prisidínti qan nutísyá.	tuNúd han prisidínti qan balítaq.	párti sa prisidínti qaN balítaq.	sabáb ha prisidínti qin habál.	maypaNgép ti prisidínti dyay dámag.	naggafú tap prisidénte qim makkagí.	nípaqakarid prisidínti su balíta.	tuNkúl ya kiN prisidénti qiN balíta.
47. haNgáN liqíg qaN túbig sa qíloq. (The water in the river is up to the neck.)	sagkúd liqig qan túbig sa sálug.	tapaliqúg qan túbig ha sálug.	hásta sa liqig qaN túbig sa subáq.	qásta sa liqig qaN túbig sa subáq.	sampáy liqúg qin tubíg ha súg.	pagattíNid ti danúm dyay karayán.	qaddé tav vulláw qid danúm tak kagayán.	qaNgád tiNNir su danúm qid qilug.	qaNgáN bátal ya yiN danúm kiN qilug.
48. nása búkid qaN kambíN. qaN kambíN qay nása búkid. (The goat is in the field.) (Idem.)	yáqun sa qúma qan kandíN. qan kandíN, yáqun sa qúma.	qádtu ha búkid qan kandíN. qan kandíN, qádtu ha búkid.	náqa sa qúma qaN kándiN. qaN kándiN, náqa sa qúma.	qaráq sa qumáq qaN kandíN. qaN kandíN, qaráq sa qumáq.	ha qumá qin kambíN. qin kambíN, ha qumá.	qaddaddyáy ta:ltálun dyay kaldíN. dyay kaldíN kít qaddaddyáy ta:ltálun.	qiggá tat talón qik kanziN. qik kanziN qe qiggá tat talón.	walád qálug su kandíN. say kandíN, walád qálug.	qatyú kiN taldáwa qin kambíN. qiN kambíN, qatyú kiN taldáwa.

TAGALOG	BIKOL	WARAY	SEBUANO	HILIGAYNON	TAUSUG	ILUKANO	IBANAG	PANGASINAN	KAPAMPANGAN
49. walá sa búkid qaN kambíN. (The goat is not in the fields.)	máyuq sa qúma qan kan-díN.	waráy ha búkid qan kan-díN.	waláq sa qumá qaN kán-díN.	waláq sa qumáq qaN kan-díN.	wáy ha qumá qin kambíN.	qawán qidyáy ta:ltálun dyay kaldíN.	qawán tat talón qik kan-zíN.	qaNgapud qálug su kan-díN.	qaláyu kiN taldáwa qin kambíN.
50. nandito qaN duktór. (The doctor is here.)	yáqun qigdí qan duktór.	qánhi qan duktúr.	níqa qaN duktúr.	qarí qaN duktúr.	yári qin dúktur.	qaddadtúy dyay duktúr.	qiggá tawé qid doktór.	wadyá su duktúr.	qatyú kény qin doktór.
51. walá ríto qaN duktór. (The doctor is not here.)	mayuq qigdí qan duktór.	waráy dínhí qan duktúr.	waláq dínhí qaN duktúr.	waláq dirí qaN duktúr.	wárrí qin dúktur.	qawán ditúy dyay duktúr.	qawán tawé qid doktór.	qandidyáy duktúr.	qaláyu kény qin doktór.
52. mey bulaklák qaN dalága. qaN dalágay mey bulaklák. (The lady has flowers.) (Idem.)	qigwáN búrak qan darága. qan darága, qigwáN búrak.	may bukád qan darága. qan darága, may bukád.	may búlak qaN dalága. qaN dalága, may búlak.	may búlak qaN dalága. qaN dalága, may búlak.	qaun sumpín qin buján. qin buján, qaun sumpín.	qaddá sábuN na dyay balásaN. dyay balásaN kit qaddá sábuN na.	qiggá láppaw nam magi-Náney. qim magiNáney qe qiggá láppaw na.	waláy rúsas tum may marikít. say marikít, waláy rúsas tu.	qatín yaN sampága qin dalága. qin dalága, qatín yaN sampága.
53. waláN bulaklák qaN dalága. (The lady does not have a flower.)	máyun búrak qan sultíru.	waráy bukád qan darága.	waláy búlak qaN dalága.	waláq saN búlak qaN dalága.	wáy sumpín qin buján.	qawán sábuN na dyay balásaN.	qawán tu láppaw nam magiNáney.	qaNgapúy rúsas tu may marikít.	qalá yaN sampága qin dalága.
54. qákin qaN bulaklák. qaN bulaklák qay qákin. (The flower is mine.) (Idem.)	sakúq qan búrak. qan búrak, sakúq.	qakún qan bukád. qan bukád, qákun.	qákuq qaN búlak. qaN búlak, qákuq.	qákun qaN búlak. qaN búlak, qákun.	kákuq qin sumpín. qin sumpín, kákuq.	kúkwak dyay sábuN. dyay sábuN kit kúkwak.	kwáq qil láppaw. qil láppaw qe kwáq.	karyáN ku may rúsas. qamay rúsas, karyáN ku.	ka:kú ya yiN sampága. qin sampága, ka:kú ya.
55. díto qaN kinakaqinan námín. (This is where we eat.)	digdí qaN kakánan mi.	dínhi qan ginkákaqúnan namún.	dínhi qaN kánqunán námúq.	qamú qiní qaN ginakaqúnan námún.	dí qin kyáqunán námín.	ditúy ti páNpaNanáN mi.	tawé qip pakkanánam mi.	dyá may paNákanán mi.	ke:ní ya yiN pípaNanáN mi.
56. búkas qaN quwi nya. (He goes home tomorrow.)	sa qága qan pagpuliq nya.	bwás qan pagqúliq niya.	qugmá qaN qulíg nya.	bwás qaN pagpaqúliq nya.	kunsúm qin wíq nya.	qintún bigát ti qáwid na.	saNáw nu qummá qil lab-béq na.	nabwás su simpát tu.	búkas qin qúli na.

A. SIMPLE SENTENCES
(d) Equational sentences.
[(57)-(66)]

57. qaN qásu qaN tumakbó. qaN tumakbóy qaN qásu. (It was the dog that ran.) (Idem.)	qan dayúq qan nagdalágan. qan nagdalágan, qan dayúq.	qan qidúq qan dinmalágan. qan dinmalágan, qan qidúq.	qaN qirúq qaN nidalágan. qaN nidalágan, qaN qirúq.	qaN qidúq qaN nagdalágan. qaN nagdalágan, qaN qidúq.	qin irúq qin dimágan. qin dimágan, qin irúq.	dyay qásu ti nagtaráy. ti nagtaráy kit dyay qásu.	qik kítu qin nakkarúq. qin nakarúq qe qik kítu.	say qasú su bimmatík. say bimmatík, qamáy qasú.	qin qásu qin mémulayíq. qin mémulayíq, qin qásu.
58. qaN báta qaN kumain naN maNgá. (It was the child that ate a mango.)	qan qákiq qan nagkakán hin maNgá.	qan bátaq qan kinmáqun hin máNga.	qaN bátaq qaN níkaqug máNga.	qaN bátaq qaN nagkákun saN páhuq.	qin batáq qin kimaqún mampallam.	dyay qubín ti naNán ti máNga.	qi qabbín qik kiminán tu máNga.	say qugáw su qaNáy maNgá.	qin qanáq qin méNan maNgá.
59. syá qaN nagpaqiyák naN bátaq. (He was the one who caused a child to cry.)	syá qan nagpahibíq nin qákiq.	hiyá qan nagpatuqúk nin bátaq.	syá qaN nagpahílak qug bátaq.	syá qaN nagpahibíq saN bátaq.	syá qin nagpataNís batáq.	qisú ti nagpaqíbit ti qubín.	yayyá qin nappatáNi tu qabbín.	sikatú su nanpaqakís na qugáw.	yá qin pépakyak qanáq.

TAGALOG	BIKOL	WARAY	SEBUANO	HILIGAYNON	TAUSUG	ILUKANO	IBANAG	PANGASINAN	KAPAMPANGAN
60. qaN maNgá kináqin naN bátaq. (It was the mango that the child ate.)	qan maNgá qan kinakán qákiq.	qan maNgá qan ginkáqun kan qákiq.	qaN máNga qaN gikáqun sa bátaq.	qaN páhuq qaN kináqun saN bátaq.	qin mampallám qin kyáqun sin batáq.	dyay maNgá ti kinnán dyay qubíN.	qim maNgá qik kinán na qabbíN.	say maNgá su kináy qugáw.	qiN máNga qin pe:Ná na niN qanáq.
61. qaN báta qaN pina-qiyák nya. (It was the child whom he caused to cry.)	qan qákiq qan pinahibíq nya.	qan bátaq qan ginpatuqúk niyá.	qaN bátaq qaN gipahílak nya.	qaN bátaq qaN ginpahibíq niya.	qin batáq qin pyataNís nya.	dyay qubíN ti pinagíbit na.	qi qabbíN qip pinatáNi na.	say qugáw su pinaqakis tu.	qiN qanáq qiN pépakyák na.
62. qaN sabuNéro qaN minálas. (It was the cockpit addict that became unlucky.)	qan parabolán qan dinimálas.	qan paraboláN qan gindimalás.	qan palabúlaN qaN gidimalás.	qaN sabuNéro qaN dinimalás.	qin bulaqúg qin kyábisahan.	dyay mammallút ti minálas.	qim minaggalyéra qin nabwísiq.	say bulaNíru su qamálas.	qiN sabuNéru qiN médimálas.
63. qaN gupit mo qaN magandá. (It is your haircut which is beautiful.)	qan bulúg mu qan magayún.	qan qarút mu qan mahúsay.	qaN guntíN mu qaN pat-sáda.	qaN guntíN mu qaN matahúm.	qin kúlti mu qin maliNkát.	ti púkis mu ti napintás.	qi qusíq mu qim makastá.	say kaqlím su balibáli.	qiN gupít mu qiN masantín.
64. qaN bulaklák qaN pára sa dalága. (It is the flower which is for the lady.)	qan búrak qan pára sa darága.	qan bukád qan pára han darága.	qaN búlak qaN pára sa dalága.	qaN búlak qaN pára sa dalága.	qin sumpín qin pára habuján.	dyay sábuN ti pára kadaydyáy balásáN.	qil láppaw qip pára tam magiNáney.	say rúsas su párad mari-kit.	qiN sampága qiN pára kiN dalága.
65. qaN kambín qaN nása búkid. (It is the goat which is in the field.)	qan kandíN qan yáqun sa qumá.	qan kandíN qan qádtu ha búkid.	qan kándiN qaN náqa sa qumá.	qaN kándiN qaN qáraq sa qumá.	qin kambín qin ha qumá.	dyay kaldíN ti qaddaddyáy ta:ltálun.	qik kanzín qi qiggá tat talon.	may kandíN su walád qálug.	qiN kambín qiN qatyú kiN taldáwa.
66. qaN bulaklák qaN qákin. (It is the flower which is mine.)	qan búrak qan sakúq.	qan bukád qan qáqun.	qaN búlak qaN qákuq.	qaN búlak qaN qáqun.	qin sumpín qin kákuq.	dyay sábuN ti kúkwak.	qil láppaw qik kwáq.	say rúsas su karyáN ku.	qiN sampága qiN káku.

A SIMPLE SENTENCES
(e) Identificational sentences
[(64)-(74)]

67. qáso qaN tumakbó. qaN tumakbóy qáso. (It was a dog that ran.) (Idem.)	dayúq qan nagdalágan. qan nagdalágan, dayúq.	qidúq qan dinmalágan. qan dinmalágan, qidúq.	qirúq qaN nidalágan. qaN nidalágan, qirúq.	qidúq qaN nagdalágan. qaN nagdalágan, qidúq.	qirúq qin dimágan. qin dimágan, qirúq.	qásu ti nagtaráy. ti nagtaráy kit qásu.	kítu qin nakkarúq. qin nakkarúq qe kítu.	qasu su bimmatík. say bimmatík, qasú.	qásu ya yiN mémulayíq. qiN mémulayíq, qásu ya.
68. bátaq qaN kumáqin naN maNgá. (It was a child that ate a mango.)	qákiq qan nagkakan nin maNgá.	bátaq qan kinmáqun hin máNga.	bátaq qaN nikáqug máNga.	bátaq qaN nagkáqun saN páhuq.	batáq qin kimaqún mampallám.	qubíN ti naNán ti máNga.	qabbíN qik kiminán tu máNga.	qugáw su qaNáy maNgá.	qanáq qiN méNan maNgá.
69. maNgá qan kináqin naN bátaq. (It was a mango that was eaten by the child.)	máNga qan kinakán kan qákiq.	máNga qan ginkáqun han bátaq.	máNga qaN ginkáqun han bátaq.	páhuq qaN kináqun saN bátaq.	mampallám qin kyáqun sin batáq.	máNga ti kinnán dyay qubíN.	máNga qik kinán na qabbíN.	maNgá su kináy qugáw.	maNgá qiN pe:Ná na niN qanáq.

TAGALOG	BIKOL	WARAY	SEBUANO	HILIGAYNON	TAUSUG	ILUKANO	IBANAG	PANGASINAN	KAPAMPANGAN
70. sabuNéru qaN minálas. (It was a cockpit addict that became unlucky.)	sabuNíru qan dinimálas.	parabuláN qan gindimalás.	palabúlaN qaN gidimalás.	sabaNíru qaN dinimálas.	balaqúg qin kyábisahán.	mammallút ti minálas.	minaggalyéra qin nabwisiq.	bulaNíru su qamálas.	sabuNéru ya yiN médimalas.
71. gupít mo qaN magandá. (It is your haircut that is beautiful.)	bulúg mu qan magayún.	qarút mu qan mahúsay.	guntíN mu qaN patsáda.	guntíN mu qaN matahúm.	kúlti mu qin maliNkát.	púkis mu ti napintás.	qusíq mu qim makastá.	kaqlím su balibáli.	gupít mu qin masantíN.
72. bulaklák qaN pára sa dalága. (It is a flower that is for the lady.)	búrak qan pára sa darága.	bukád qan pára han darága.	búlak qaN pára sa dalága.	búlak qaN pára sa dalága.	sumpín qin pára ha buján.	sábuN ti pára dyay balá-saN.	láppaw qip pára tam mag-iNáney.	rúsas su párad marikit.	sampága qin pára king dalága.
73. kambíN qaN nása búkid. (It is a goat that is in the field.)	kandíN qan yáqun sa qumá.	kambíN qan qadtu ha búkid.	kándiN qaN náqa sa qumá.	kándiN qaN qaraq sa qumá.	kambíN qin ha qumá.	kaldíN ti qaddadyáy ta:ltálun.	kandíN su walád qálug.	kandíN su walád qálug.	kambíN ya yiN qatyú kiN taldáwa.
74. bulaklák qaN qákin. (It is a flower that is mine.)	búrak qan sakúq.	bukád qan qákun.	búlak qaN qákuq.	búlak qaN qákun.	sumpiN qin kákuq.	sábuN ti kúkwak.	láppaw qik kwáq.	rúsas su karyáN ku.	sampága ya yiN káku.

A SIMPLE SENTENCES
(f) Non-Predicative Sentences.
[(75)-(94)]

75. qumáqambón. (It's drizzling.)	nagtátagití.	nátarítig.	nagatalíthi.	nagátalithí.	bunúk bunúk.	qágarqarbís.	magafafuq.	mayá mayá.	lílintík.
76. qumúqulán. (It's raining.)	nagqúqurán.	náqurán.	nagaqulán.	nagaqulán.	qimmulán.	qagtu:dtúdu.	magúrqrán.	qunúqurán.	múmurán.
77. huma:háNin. (The wind is blowing.)	nagdu:dúrus	na:háNin.	nagaháNin.	nagaháNin.	dúm dúm na.	qaga:NqáNin.	mapaddápadág.	qundádaqím.	ma:máNin.
78. bumábagyó. (There's a typhoon.)	nagbábagyú.	nábagyú.	nagabágyu.	nagabágyu.	nagbabajú.	qagbágbagyú.	mabbagyú.	qunbábagyú.	bábagyú.
79. dumídilím na. (It's getting dark now.)	nagdídilím na.	nagsísirúm na.	gadulúm na.	nagadulúm na.	tumigidlúm na.	umipNétin.	mazibbéríbbóq.	qumbibiluNít la.	dádalumdúm na.
80. gumágabí na. (Night is falling.)	nagbábaNgí na.	na:gábqi na.	nagagabíqi na.	nagagábqi na.	dimúm na.	rumabiqín.	maggabí Naná.	qunla:lábi la.	mabibe:Nína.
81. madilím Nayón. (It's dark at this time.)	madiklum Nunyán.	masirúm yanáq.	dulúm karún.	madulúm subúN.	malindum byáqun.	nasipNít qitattá.	maribbóq sa Nawé.	qambiluNít nátan.	madalumdúm Néni.

TAGALOG	BIKOL	WARAY	SEBUANO	HILIGAYNON	TAUSUG	ILUKANO	IBANAG	PANGASINAN	KAPAMPANGAN
82. magináw kahápon. (It was cold yesterday.)	malipút kasuqugmáq.	mahágkut kakulúp.	tugnáw gahápun.	matugnáw kahápun.	mahaggút ka:hápun.	nalamqik qidí kálman.	malammín kagabí.	qambítíl kárumán.	marímra nápun.
83. gabí na. (It's night time now.)	báNgi na.	gábqi na.	gabíqi na.	gábqi na.	dúm na.	rabiqín.	gabí Naná.	lábi la.	be:Ní na.
84. byérnes na namán. (It's Friday again.)	byírnis na namán.	byírnis na liwát.	byírnis na sáb.	byírnis na liwát.	jumaqát na qisáb.	byárnis manín.	vyernés Narammána.	bírnis la lamít	byérnes na namán.
85. paskó na búkas. (It's already Christmas tomorrow.)	pásko na sa qága.	pásku na bwás.	pásku na qúgmaq.	páskwa na bwás.	krísmas kunsúm.	paskwántu nu bigátin.	paskwá Naná sónu qum-má.	paskú la nabwás.	paskú na búkas.
86. bakasyón na búkas. (It's already vacation time tomorrow.)	bakasyón na nu qudmáq.	bakasyón na bwás.	bakasyún na qúgmaq.	bakásyun na bwás.	bikísyun na kunsúm.	bakasyúnin nu bigát.	bakasyón Naná saNáw nu qumma.	bakasyún la nabwás.	bakasyón na búkas.
87. mey tágo sa báhay. (There's a person in the house.)	may táwu sa harúN.	may táwu sa baláy.	may táwu sa baláy.	may táwu sa baláy.	qaun táqu ha báy.	qaddá táqu qidyáy baláy.	qiggá tóley tab baléy.	waláy tuqúd qabúN.	qatiN táqu kiN balé.
88. waláN tágo sa báhay. (There's no person in the house.)	máyuN táwu sa harúN.	waráy táwu ha baláy.	waláy táwu sa baláy.	waláq saN táwu sa baláy.	way táqu ha báy.	qawán táqu qidyáy baláy.	qawán tu tóley tab baléy.	qaNgapúy tuqúd qabúN.	qaláN táqu kiN balé.
89. mey dyós. (There's God.)	qigwáN dyós.	may dyús.	may dyús.	may dyús.	qaun tuhán.	qaddá qápu dyús.	qiggá dyós.	waláy dyús.	qatiN dyós.
90. waláN dyós. (There's no God.)	máyuN dyús.	waráy dyús.	waláy dyús.	waláq saN dyús.	way tuhán.	qawan ti dyús.	qawán tu dyós.	qaNgapúy dyús.	qaláN dyós.
91. mey bagyó. (There's a typhoon.)	may bagyú.	may bágyu.	may bágyu.	may bágyu.	qaun bajú.	qadda bagyú.	qiggá bagyú.	waláy bagyú.	qatiN bagyú.
92. walá naN qulán. (There's no more rain.)	máyu naN qurán.	waray na qurán.	walaq nay qulán.	walaq na saN qulán.	wáy na qulán.	qawan ti túdun.	qawán tu qurán Naná.	qaNgapú lay qurán.	qalá naN qurán.
93. nápakagandá naN da-lága. (How beautiful is the lady.)	nápakagayun kan darága.	kahúsay han darága.	pagkagwapa sa dalaga.	katahum saN dalaga.	wáy na nagliNkát qin bu-jáN.	nagpintas dyay balásaNin.	kék kásta nam magiNáney.	qagaylay gaNganay mari-kit.	kalagu naN kalágu niN dalága.
94. qaráy! (Ouch!)	qaráy!	qagúy!	qagúy!	qagúy!	qarúy!	qannay!	qananéy!	qaráy!	qaráy!

B. COMPOUND SENTENCES
[(95)-(98)]*

TAGALOG	BIKOL	WARAY	SEBUANO	HILIGAYNON	TAUSUG	ILUKANO	IBANAG	PANGASINAN	KAPAMPANGAN
95. tumakbó ka, qat tatakbo rin qakó. (Run, and I will run also.)	magdalágan ka, ta mádalágan man qaku.	dalágan qikáw, kay mádalágan liwát qakú.	pagdalagan, qug madalágan qusab qakú.	dalágan ka, kay madalágan man qakú.	dágan kaw, qibán dumágan da qisáb qakú.	qagtaráy ka, ta qagtaráyak mít.	makkarúq ka, ta makkarúq Naq gapá.	batík ka, ta qumbatikák mít.	muláyi ka, muláyi ku namán.
96. magsáqiN ka muna, saká ka matúlog. (Cook rice first, then, go to sleep!)	magsapnáq ka Núqna, saká ka magtúrug.	paglútuq qánay, qusaká kumatúrug.	paglúNqag qusáq, qúnayag matúlog.	magtigqaN ka qánay, qantís ka matúlog.	pagtugnáq na káw, qampá matúg.	qagapúy ka pay, sákantu matúrog.	magafi ka tu qollú. saNáw makkatrúg ka.	manlútu ka ni báqaw, qinsán ka qunugíp.	tumún ka pá, saká ka matúdtúdt.
97. maglalaró sana kami, péro bumagyó. (We were going to play, but a typhoon came.)	ma:kawat kutá kami, píru nagbagyú.	magqúquyág quntaq kámi píru binnagyú.	magdúlaq qúntaq mi, píru niNbágyu.	mahámpaN kuntániq kami, qugáliN nagbagyú.	qapít kami magpanayám panayám, sumagawáq nagbágyu.	qaga:yqáyam kami kumá, N:m nágbagyú.	maggáyam kami nakwan, Nem nabbagyú.	maNgálaw kami kumun, píru binnagyú.	mamyáluN kami saná, péro minagyú.

C. COMPLEX SENTENCES
[(98)-(112)]*

100. tatakbo qakó, kuN tatakbo ka rin. (I will run if you will run also.)	mádalágan qakú, kun mádalágan ka man.	mádalágan qakú, kun mádalágan ka liwát.	mádalágan ku, qug madalágan ka qusab.	mádalagan qakú, kun mádalágan ka man.	dumágan qakú, baNkáv dumágan qisáb.	qagtaráyak, nu qagtaráyka.	makkarúq Naq, nu makkarúq ka gapá.	qumbatikak, nu qumbatik ka mít.	mulayí ku, nuN mulayí ka namán.
101. kumáqin muna sya, bago sya natulog. (He ate first before he went to sleep.)	nagkakan Núqna sya, bágu sya nagtúrug.	kinmáqun qánay hiyá, qusá hiyá kumatúrug.	nikáqun qusáq sya, qantís natúlog.	nagkáqun qánay sya, qantís sya nagtúlug.	kimaqún naqá sya, qampá natúq.	naNán Na qimmuná, sakbáy Na natúrug.	kiminán labbiq yayyá, nágeq na nakkatrúg.	qaNáni, qinsán naqugíp.	méNan ya pá, ba:yú ya méttúdtúdt.
102. kinargá nya qaN bataq, samatálaN naglalaba qakú. (He carried the child while I was washing clothes.)	binuwát nya qan qákiq, mintrás naglalaba qakú.	ginkárga niyá qan bataq, han naglalabá qakú.	gikárga nya qaN bataq, myíntras tántuN galabáku.	kinárga nya qaN bataq, samtáN nagapalabá qakú.	dyará nya qin bataq, halaqúm qakú ha pagdarakdakán.	kinargá na dyay qubiN myíntras qaglablabáqak.	ginabbéy na qi qabbíN, méntras Na mabbabbál Naq.	qin:ba tuy qugáw nin mam-pípísakak.	piqtumaylá ne qin qanáq, kábaN mámi:pí ku.
103. kumáqin ka naN marámi, pára lumakí kaqagád. (Eat plenty so that you will grow fast.)	magkakán kaN dakúl, taNániN magdakúlaq ka túlus.	káqun hin dámuq, básiq ka dumákuq dáyun.	pagkáqun qug dághan, qarún mudakúq ka dáyun.	magkáqun ka saN madámuq, pára magdakúq ka dáyun.	kaqún kaw mataqúd, qampá kaw masamút lumáguq.	maNaN ka ti qadú, tapnú qalistú ka Na dumakkál.	kumák ka tu qarú, tapénu dumakál ka tu mabíq.	maNán kay qamayámay, tapyán qumbáliq kan tam-púl.	maNán kaN dakál, baNkaníta dagúl kaN qagád.
104. qumága na naN dumatiN qaN maggagátas. (It was already morning when the milkman came.)	qága na kaqitúN magqabút qan paragagátas.	qága na qinmabút qan parapaNgatás.	búntag na sa diháN niqabút qaN manuggatás.	qága na saN pagqabút saN manúggatás.	mahinaqát na dimatúN qin maggagatas.	bigátin dimmatin dyay qagla:klákut gátas.	qummá Naná taggá tal limmibbéq qimmalláku tu gattóq.	kabwasán la nin simmabí su managgatás.	qábak na nyaN ya yiN maNgátas.
105. marúnoN sya, káhit na hindí sya nagqa:áral. (He is bright even if he does not study.)	maqáram sya, dáwaq daqí sya nagqádal.	maqáram hiyá, bisan waráy hiyá pagtuqún.	maqantígu sya, biság waráq sya gatuqún.	maqálam sya, maskín waráq sya nagtuqún.	maqiNát sya, minsán way nakapaNaji.	nalaqín, quray saqán Na qaga:dqádal.	mapyá qulú na, maskí qarí yayyá maddidyámu.	maqún, qaNgánu qagá manáqarál.	byása ya, maskí na qéya ma:gáral.

* Nos. 98 & 99 are missing in the manuscript.—Ed.

TAGALOG	BIKOL	WARAY	SEBUANO	HILIGAYNON	TAUSUG	ILUKANO	IBANAG	PANGASINAN	KAPAMPANGAN
106. nagálit sya, dáhil sa dináya sya. (He got angry because he was cheated.)	naqaNgút sya, ta dináyaq nínda sya.	nasína hiyá, kay ginlimbuNán hiyá.	nasukúq sya, kay ginlimbuNán sya.	naNákiq sya, kay gindayáqan sya.	yastulán sya, kay gindayáqan sya.	naguNít ta sinwítik da.	nappórey yayyá, ta dinarógas da yayyá.	mampásnuk, ta sináqul da.	mimwá ya, qulín pámiraytanán.
107. hindi sya marúnoN lumaNóy, kayá sya nalúnod. (He did not know how to swim, that's why he was drowned.)	daqí sya tataqún maglaNúy, kayáq sya nalamús.	diriq hiyá maqáram lumaNúy, kay qámu, nalamús hiyá.	diliq sya maqantiguN mulaNúy, maqú Na nalamus sya.	qindiq sya kabalú maglaNúy, kundiq nalúnud sya.	díq sya maqiNát lumaNúy, haNkásu sya nalamús.	saqán Na nalaqín Na qaglaNúy, qisú Na nalmís.	kanná qammú qimmattan-yáw, yayyá tan nalummág.	qágtu qantáy qun!aNúy, katún nalnr.	qéya byásaN kawé, nyápin me:lúnud ya.
108. kundí sya natu:túlog, kuma:káqin sya. (If he is not sleeping, he is eating.)	kun daqí sya nagtu:túrug, nagkákakan sya.	kun diriq hiyá nákatúrug, na:káqun hiyá.	qug waláq sya gakatulúg, gakaqún sya.	kun waláq sya nagakatu-lúg, nagakáqun sya.	baN syá way natutúg, nakakaqún sya.	nu saqán Na mátmatúrug, máNmaNán.	nu qarí yayyá makkakkat-rúg, kúkkuman yayyá.	qagá qunuqugíp, maNákan.	nuN qéya mátudtúd, mámaNán ya.
109. bumáNon ka, qat kuN hindi, búbuhúsan kitá naN túbig. (Get up, if not, I will pour water on you.)	magbuhát ka, kun daqí, búbuqbuqán taká nin túbig.	buhát qikáw, kun díka, yábuhán ku qikáw hin túbig.	pagbáNun, kay qug diliq, buqbuqán kitá qug túbig.	ma:báNun ka, kay kun qindiq, búqbuqan ku qiká saN túbig.	magbaNún kaw, battá kaw díq, busugán takáw tubíg.	bumáNuN ka, ta nu saqán, buyatáNka, ti danúm.	lukkáq ka, nu qarí, vurutát taká tu danúm.	baNunká, ta nu qandí, kalbwán takáy danúm.	mibáNun ka, nuN qalíq, tugtugán dakáN danúm.
110. qalám ko kuN síno ka. (I know who you are.)	qáram ku kun siqisáy qiká.	maqáram qakú kun hínqu ka.	kahibalú kug kínsaka.	kahibalú qakú kun síngu ka.	kaqiNatán ku baN hisyú kaw.	qammúk nu sinnú ka.	qammúq nu sinní ka.	qanták nu syupaká.	ba:lú ku na nuN nínu qíka.
111. qalám kón si pépe ka. (I know that you are Pepe.)	qáram kuN si pépe ka.	maqáram qakú Na hi pípi ka.	kahibalú kuN si pípi ka.	kahibalú qakú Na si pípi ka.	kaqiNatán ku hi pípi kaw.	qammúk Na hi pípi ka.	qammúq tu si pépe ka.	qanták ya pípi ka.	ba:lu kuN qi pépe qíka.
112. syá qaN nagsábiN marúnoN kaN mag-sinuNalín. (He was the one who said that you know how to lie.)	syá qan nagsábiN tataqú kaN magpútik.	hiyá qan násirín Na maqáram ka magbuwáq.	syá qaN nagqiNún Na maqantigu kaN magbakák.	syá qaN nagsilín Na kahibalú ka kunú magbutig.	syá qin nagbaytáq maqiNát kaw magputín.	qisú ti nagkuná Na nalaqén ka Na qagswitik.	yayyá qin nakkaqí Na qammúm massiri.	sikatúy qaNibagán maqún kan mantíla.	yá qin sinábiN byása kaN maglarám.